

УДК 379.822:791(477)"1944/1958"
DOI: 10.24919/2312-2595.40.123239

ВУРЛОВСЬКА Марія – аспірант кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін, Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (marya_vurlovska@ukr.net); ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1520-3348>

КІНО У ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ МЕШКАНЦІВ ДРОГОБИЧЧИНИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД (1944 – 1958)

У статті розглянуто значення кіно у повсякденні населення Дрогобиччини післявоєнного періоду. Показано, що радянська система розглядала кіно важливим засобом ідеологічного впливу. Досліджено, що кінематограф для мешканців області був популярною формою відпочинку та можливістю урізноманітнити своє дозвілля.

Ключові слова: Дрогобиччина, кіно, кінотеатри, дозвілля, ідеологізація, повсякдення.

ВУРЛОВСКАЯ Мария – аспірант кафедри всемирной истории и специальных исторических дисциплин Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко (marya_vurlovska@ukr.net); ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1520-3348>

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КИНОТЕАТРОВ В ПОВСЕДНЕВНОЙ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ ДРОГОБЫЧСКОЙ ОБЛАСТИ В ПОСЛЕВОЕННЫЙ ПЕРИОД (1944 – 1958)

В статье рассмотрено значение кино в повседневной жизни населения региона в послевоенный период. Показано, что советская система рассматривала кино как важное средство идеологического воздействия. Доказано, что кино было для жителей области популярной формой отдыха и возможностью разнообразить свой досуг.

Ключевые слова: Дрогобычская область, кино, кинотеатры, досуг, идеологизация, повседневность.

Постановка проблеми. Соціально-орієнтована історія набуває все більшої популярності в сучасній історичній науці. Це пояснюється тим, що вона звернена до звичайних людей, чия роль в історичному процесі була несправедливо применшена. Вивчення повсякденності дає змогу поглянути на певну історичну епоху з точки зору «маленької» людини, яка є забутою та загубленою серед дат, подій, біографій визначних політиків і видатних особистостей. Воно дає розуміння, як люди жили, що їх хвилювало, якими були їхні будні та дозвілля. Дослідження ролі кіно у повсякденному житті населення Дрогобицької області у повоєнні роки допоможе глибше відтворити історію регіону.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Історія повсякденності різних груп населення радянської України у післявоєнний період подана в колективній монографії «Повоєнна Україна: нариси соціальної історії (друга половина 1940 -х – середина 1950-х рр.)» [18]. Радянський кінематограф у Львові у перше повоєнне десятиліття досліджував Р. Генега [2]. Окремі аспекти розвитку кінематографії у Дрогобицькій області у післявоєнний період наведені у наукових доробках Р. Попп [19; 20], у працях Р. Пастуха, П. Со в'яка та І. Шимка [17]. Документальні відомості про культурні процеси в західних областях України у період утвердження радянської системи в краї, містяться у збірнику «Культурне життя в Україні: Західні землі» [9]. Важливими історичними джерелами, які надають інформацію про вплив театрів на післявоєнне повсякдення населення Дрогобиччини, є спогади [V; VI; VII]. Окремих досліджень, які б стосувалися місця та ролі кіно у повсякденному житті населення Дрогобицької області, немає.

Мета статті. Показати роль кіно у повсякденні населення Дрогобиччини післявоєнного періоду.

Ідейно-політичне завоювання населення західних областей України було одним із основних напрямів роботи партійно-радянського керівництва області у перші повоєнні роки [19, 459]. Для свого утвердження влада використовувала найрізноманітніші форми та методи. Важлива роль відводилася пропагандистським засобам агітації за радянський лад та суспільство, «героїчну радянську людину», проти злісних ворогів – «буржуазних націоналістів» та фашистів. Напевно, найбільш зрозумілим і тим, що охоче сприймалося населенням, було те, що показували у тогочасному кіно. І

це прекрасно розуміли партійні функціонери. Тому розширення кіномережі та залучення значної кількості глядачів було одним із важливих завдань місцевої влади.

У 1944 р. в Дрогобицькій області працювало п'ять стаціонарних кінотеатрів [II, 5]. У 1946 р. вже діяли Бориславський кінотеатр ім. Горького, Стрийський – ім. Леніна, Самбірський – ім. Держинського, Добромільський – ім. Леніна. Були кінотеатри і у Трускавці, Ходорові, Східниці, Жидачеві [III, 41]. Фільми у кінотеатрах дивилися мешканці й інших містечок області: Хирова, Борині, Турки, Стрілок, Нижанкович, Підбужа [IV, 2 – 6]. Згодом у Дрогобичі були відкриті два кінотеатри – ім. Кірова, «Комсомолец», кіно демонстрували у Будинку офіцерів та культури, філармонії, виробничих клубах [17, 405; IV, 2]. Зростання кількості кінотеатрів у містах області не завжди відображало реальний стан справ у кінофікації. Більшість кінозалів були непридатними для експлуатації, катастрофічно не вистачало меблів, кінотехніки, інструментів, необхідних для ремонту кіноапаратури, дуже часто неякісними були кіноплівки [III, 122]. Кінотехніку ремонтували довго, і досить швидко вона знову виходила з ладу [I, 67]. У 1948 р. глядачі Самбірського кінотеатру ім. Держинського скаржилися, що зал кінотеатру більше нагадує казарму, а не культурний заклад [IV, 48]. Кіносеанси у різних містах області часто переривалися через відсутність світла, палива, недостатню подачу електроенергії, несправність кіноапаратури [IV, 24; III, 10].

Кожен стаціонарний кінотеатр мав кілька кінопересувок для обслуговування населення сіл області. За перше півріччя 1946 р. у Дрогобицькому районі було організовано 185 кіносеансів у селах, у Самбірському районі – 86, Стрийському – 55 [III, 10]. У сільській місцевості кінофільми зазвичай демонструвалися у сільських клубах [47, 3]. Це, як правило, був день неділі [III, 77]. У селах більшість глядачів становили діти та молодь, адже після кіно у клубі були танці – особливо улюблений для цих вікових категорій вид відпочинку [III, 19; V]. Екраном, на якому показували кінофільми, могло служити звичайне біле полотно або простираadlo, часом зображення проектора подавали просто на стіну якогось будинку або стодоли [VI]. Бувало і таке, що сеанс розпочинався, але через технічні причини припинявся [22, 3]. В села привозили перервану кіноплівку, наприклад, без початку

або кінця [I, 87]. Палива виділяли у п'ять разів менше, ніж було необхідно для роботи кінопересувки [III, 18].

Не вистачало машин для перевезення кінопересувок. Бувало, що автотранспорт кінотеатрів використовувалася не за призначенням, в особистих потребах номенклатурних працівників [III, 77 – 78]. Тому кіноапаратуру з одного села в інше везли на возі, який брали у колгоспі [VI]. У 1958 р. жителі с. Колодниця Стрийського району скаржилися, що впродовж тривалого часу не мали можливості переглядати кіно, щоб подивитися фільм йшли пішки до Стрия (це 9 – 10 км) [8, 3].

Проблема була і в тому, що не було кому показувати кіно. У 1946 р. у всій Дрогобицькій області налічувалося лише 44 кіномеханіки [III, 65]. Тому кіно крутили інші працівники кінотеатрів, які часто через некомпетентність ламали кіноапаратуру [III, 94, 54]. Кіномеханіки дозволяли собі систематично прогулювати роботу, або з'являтися у нетверезому стані [IV, 78; III, 77].

Проти показів пропагандистських радянських фільмів виступали українські повстанці. Маючи інформацію про приїзд кінопересувки у село, вони вживали заходів, щоб не допустити показу кінофільмів [III, 32]. Виводили з ладу кінопроектори, забирали пальне, вилучали квитки [III, 34; IV, 79]. 1 червня 1948 р. у с. Дашава Стрийського району опівночі ними був підпалений клуб, в результаті чого уся кіноапаратура згоріла. 19 липня 1948 р. у с. Великі Дідушичі Стрийського району під час демонстрації фільму «Весна» повстанці розбили пересувну електростанцію. У 1948 р. через спротив повстанців кіносеанси не відбулися у таких селах, як Бірче Комарнівського району, Ролів Меденицького району, Воля Якубова Дрогобицького району, Волосянка Славського району, Сусідовичі Старосамбірського району, Конів Самбірського району [IV, 49 – 50; 9, 557 – 558].

З ідеологічних міркувань репертуар кінофільмів тематично регламентувався. У перші повоєнні роки глядачі дивилися фільми про боротьбу з «німецькими загарбниками», про радянських вождів та героїв, звитяжну працю робітників та селян («Сини», «Вона захищає Батьківщину», «Клятва», «Ніч у вересні») [16, 8; 42, 4; 15, 5; IV, 1]. Із середини 1950-х рр. з'явилися художні кінофільми, які заохочували їхати на цілину [VI]. Під час відзна-

чення радянських свят у містах області організовувалися кінофестивалі. Усі кінофільми у рамках фестивалів були присвячені комуністичним лідерам, історії СРСР, боротьбі проти фашистів у роки війни. Тоді демонструвалися винятково ідеологічні фільми: «Ленін в жовтні», «Ленін у 1918 році», «Яків Свердлов», «Партійний квиток», «Кінець черви козира», «Правда», «Прапори на баштах», «Киянка», «Якби каміння говорило», «Гроза над полями» [6, 2; 21 4; 7, 4]. Часто практикувалося колективне відвідування кіно, особливо серед учнівської та студентської молоді. Після колективних походів влаштовували обговорення побачених фільмів [18, 237]. У газеті «Радянське слово» за 8 січня 1958 р. зазначалося, що «хорошою традицією в роботі літературного гуртка Дрогобицького педінституту стало обговорення нових кінофільмів» [25, 4]. Кіно у повоєнні роки стало і активним чинником русифікації, адже більшість фільмів демонструвалися саме російською мовою. Нечасті україномовні фільми, або ті що озвучувались українською мовою, користувалися особливою популярністю серед населення [2, 121].

Охочіше мешканці Дрогобиччини ходили на фільми про життя простих людей, про дружбу, кохання. Популярними в цей час були кінофільми: «Весна», «Сільська вчителька», «Музична історія», «Центр нападу», «Дівчина поспішає на побачення», «Над нами світанок», «Гасмнича знахідка», «Вірні друзі», «Стьопа моряк», «Відень танцює», «Весна на Зарічній вулиці», «Квіти нашої батьківщини», «Ластівка», «Телеграма», «Нерішучий стрілець», «Іван Бровкін», «Проти всіх», «Червона водяна лінія», «Вогні на ріці», «З мого життя» [IV, 1; 28, 4; 29, 4; 31, 4; 30, 4; 1, 4; 32, 4; 35, 4; 37, 4; 39, 4; 40, 4; 36, 4].

Популярними були фільми комедійного та музичного жанру, а також фільми, які озвучувалися українською мовою [V; III, 19]. Цікавими населенню були й фільми зарубіжного виробництва. В той час жителі Дрогобиччини могли побачити корейські, італійські, мексиканські, німецькі, фінські, австрійські, чехословацькі, білоруські фільми [10, 4; 45, 4; 5, 4; 31, 4; 29, 4; 35, 4; 11, 4; 14, 4; 36, 4]. У середині 50-х рр. розпочалася епоха великої любові глядачів до індійського кіно [2, 117]. Глядачам пропонувалися фільми різних жанрів – фільми-спектаклі, фільми-балети [13, 2; 3, 4]. Справжньою новинкою були кольорові фільми, першими з

яких були трофейні. У 1948 – 1950 рр. вони займали 80 % радянського кінопрокату [2, 118]. Перша радянська кольорова кінострічка «Кам'яна квітка» режисера О. Птушка, з'явилася у 1946 р. [2, 118]. Мешканці Дрогобицької області побачили її на екранах кінотеатрів у липні цього ж року [4, 8].

Про те, що можна було подивитися у кіно, населення Дрогобиччини довідувалося з повідомлень обласної преси, радіо [12, 4; III, 6]. У повоєнний період увагу глядачів до того чи того фільму привертали рекламні афіші та кіностенди [VII; III, 111]. Кінореклама сприяла поширенню інформації, зацікавлювала глядачів. Однак не вистачало художників, які б створювали якісні стенди, текст на них розмивався дощем, не вказувалися усі дати кіносеансів, через що глядачі просто не знали про показ того чи того фільму [III, 81; IV, 81; IV, 80].

Після прем'єри нового кінофільму у місцевій пресі з'являлися короткі коментарі. Рецензії не були об'єктивними, вони мали винятково ідеологічне спрямування. Наприклад, у рецензії на кінофільм «Тарас Шевченко» Київської кіностудії, який з'явився на екранах кінотеатрів області у 1951 р., зазначалося, що деяким кадрам бракує соціальної гостроти, адже «українське село ніколи не було безкласовим», але, попри це, нічого не згадувалося про неправдиві та викривлені історичні факти, які були у фільмі [46, 3]. Наскільки такі рецензії мотивували людей дивитися чи не дивитися це кіно, сказати важко.

Для зручності населення більшість кінофільмів демонструвалася у вечірній час, тобто після закінчення робочого дня. У Дрогобицькому кінотеатрі ім. С. Кірова кіносеанси розпочиналися з сімнадцятої години вечора. Наступні сеанси відбувалися о дев'ятнадцятій та двадцять першій годині, а найпізніший – о двадцять другій годині тридцять хвилин. У кінотеатрі «Комсомолец», який орієнтувався і на дитячу аудиторію, були денні кіносеанси на дванадцятую, чотирнадцятую та шістнадцятую години дня та вечірні – о вісімнадцятій, двадцятій та двадцять другій годині [41, 4]. Ці кінотеатри мали по 5 – 6 кіносеансів кожного дня [42, 4].

Кіно для пересічного мешканця Дрогобиччини було важливою складовою дозвілля, особливо у вихідні дні. Щоб відпочинок був максимально насиченим і «корисним», перед демонстрацією кінофільмів виступали оркестри, самодіяльні ансамблі,

солісти, декламатори, виголошувалися короткі пропагандистські лекції [17, 405]. Попри заідеологізованість, кіно розширювало кругозір населення, частково відповідало його освітньо-культурним прагненням. Культпохід у кіно планували заздалегідь [18, 237]. Хоча кіно мало свою цільову вікову аудиторію, для дітей у першій половині дня організовувалося окремі кіносеанси [34, 4]. У серпні 1946 р. дрогобицький кінотеатр «Комсомолец» відвідали 4 тис. дітей. Найбільшу кількість кінофільмів для дітей тоді показав Бориславський кінотеатр ім. Горького – 16 кіносеансів, на яких були присутні майже 6 тис. дітей [III, 41]. Масово діти ходили у кіно під час шкільних канікул. Їм показували радянські дитячі фільми. У січні 1947 р. школярі Дрогобиччини переглядали такі кінострічки, як «Кутузов», «Син полка», «Зоя», «В людях», «Таджикистан», «По щучому велінні». При цьому кожен кіносеанс супроводжувався бесідою лектора [26, 8]. Під час весняних канікул 1951 р. для дітей у кінотеатрах міста демонструвалися такі кінофільми, як «Жила-була дівчинка», «Привіт, Москва», «Дитинство Горького» та інші стрічки «про життя великих вождів і трудящих» [27, 4]. У цей час з'явилася можливість подивитися мультфільми, такі як «Сніжна королева», «Кутястик і Кутилка», «Доброго ранку», «Оповідання про собачку та кішечку» [33, 4; 37, 4; 38, 7]. Під час організації дитячих кіносеансів виникали різні проблеми. Наприклад, у кінотеатрі «Комсомолец» на дитячі кінофільми продавалися непронумеровані квитки. Батьки маленьких глядачів скаржилися на грубе поводження працівників кінотеатру з їхніми дітьми [22, 3].

У звіті секретаря обкому КП(б)У по пропаганді у 1944 р. зазначалося, що кінотеатри Дрогобицької області, в основному, відвідували військовослужбовці і населення, що приїхало зі східних областей України, а місцеві жителі відвідували кіно менше через високу вартість квитків – від 4 до 7 крб. [II, 5]. Поступово ціни на квитки знижувалися. У 1948 р. вони коштували від 2 до 4.50 крб. [IV, 32]. Ціна на квиток залежала від місцевості (сільські розцінки були наполовину нижчими), дня тижня (вищими були ціни у вихідні дні) та обраного часу відвідування (денні або вечірні кіносеанси). Ціна квитка у кінотеатр була значно нижчою за квиток у театр, максимальна вартість якого у зазначений період становила 12 крб. [IV, 84]. Доступність цін підтверджує їх порів-

няння з вартістю продуктів харчування у регіоні в зазначений період: хліб чорний коштував 5 крб., білий – 8 крб., яловичина – 13 крб., свинина – 23 крб., молоко – 3 крб. 50 коп. за літр, сметана – 16 крб., цукор – 16 крб., картопля – 90 коп. за 1 кг. [20, 387]. При середній зарплаті 1 500 крб. відвідування кінотеатрів стало можливим для більшості мешканців області [2, 121]. Квитки в кіно продавалися у касах кінотеатрів з одинадцятої години ранку [44, 4]. Приймалися колективні заявки (для цього можна було зателефонувати за вказаним в оголошенні номером) та проводився попередній продаж [43, 4].

Дехто з дрогобичан користувався можливістю подивитися кіно за нижчою ціною, наприклад, не у кінотеатрі, а в міському парку. Там діяла нелегальна кінопересувка, тому ціна квитка на такий кінофільм була значно дешевшою [IV, 82]. У селах, де населення було менш забезпеченим, діти та підлітки вигадували різні способи подивитися фільм безкоштовно. Вони заздалегідь домовлялися зі своїми друзями, які були усередині клубу, про те, щоб ті відкрили занавіски на вікнах. Так їм вдавалося подивитися кінофільм. Бували випадки, коли глядачі розраховувалися різними продуктами, наприклад, молоком, сиром, яйцями [VI]. Через різні зловживання та махінації кіномеханіків звільняли з роботи, навіть притягували до судової відповідальності [I, 34].

Привілейоване становище, безкарність та всюдозволеність дозволяла партійним керівникам, працівникам НКВД та міліції часто проходити у кіно безкоштовно [III, 93]. У жовтні 1948 р. під час демонстрації кінофільму «Молода гвардія» у Самбірському міському кінотеатрі ім. Держинського начальник Самбірського районного відділу МДБ разом зі своєю сім'єю намагався пройти в кінозал без квитків. На зауваження контролера він відповів нецензурною лексикою та погрожував звільнити його з роботи [III, 151]. Це яскраво демонструє тип поведінки, моральні якості номенклатурних працівників області у повоєнні роки [24, 177].

У курортних містечках, таких як Трускавець, кіно було чи не єдиною розвагою для людей, які приїжджали на лікування та відпочинок. У 1948 р. кінотеатр ім. І. Франка в Трускавці щомісяця відвідували до 8 тис. глядачів. Обласне партійне керівництво часто критикувало його роботу за обмежену рекламу, ненала-

годжений продаж квитків по санаторіях та відсутність виїзної каси у курортних парках, де гуляли тисячі відпочивальників [IV, 79].

У повоєнні роки, коли мешканців регіону не мали домашніх телевізорів, побачити новий кінофільм можна було лише у міських кінотеатрах або завдяки приїзду кінопересувок у села області. Кіно урізноманітнювало буденність мешканців регіону. У кіно ходили цілими сім'ями. Нерідко це було важливою подією, якої з нетерпінням чекали як діти, так і дорослі [V].

Висновки. Для пересічних мешканців регіону кіно було засобом задоволення культурних та естетичних потреб. Однак радянське керівництво відводило йому роль важливої складової розгалуженої системи ідеологічного впливу. Тому тематика фільмів регламентувалася і контролювалася. Для залучення широкої аудиторії глядачів перед початком кіносеансів організовувалися виступи музичних та самодіяльних колективів. З'явилася реклама, відбувалося поступове зниження цін на квитки. Кіно було доступним для усіх верств населення, його відвідували люди різної вікової категорії, жителі міст та сіл. Незважаючи на заідеологізованість, кіно було популярною формою дозвілля та відпочинку населення.

Перспективним для дослідження залишається вивчення інших форм дозвілля населення області у зазначений період.

Джерела та література

- I. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 17. – Спр. 150. – 122 арк.
- II. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 2. – Спр. 56. – 12 арк.
- III. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 7. – Спр. 121. – 126 арк.
- IV. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп. 9. – Спр. 134. – 195 арк.
- V. Спогади Радонь Стефанії Григорівни, жительки м. Дрогобича Львівської області (Записала Марія Вурловська 02.09.2017 р. у м. Дрогобичі) // Приватний архів Марії Вурловської у м. Дрогобичі.
- VI. Спогади Софіяника Мирона Івановича, жителя м. Стрия Львівської області (Записала Марія Вурловська 09.01.2017 р. у с. Гаї Верхні) // Приватний архів Марії Вурловської у м. Дрогобичі.
- VII. Спогади Чигиринського Івана Андрійовича, жителя м. Дрогобича Львівської області (Записала Марія Вурловська 10.11.2017 р. у м. Дрогобичі) // Приватний архів Марії Вурловської у м. Дрогобичі.

2. Генега Р. Радянський кінематограф у Львові в перше повоєнне десятиліття / Р. Генега // УІЖ. – 2011. – № 2. – С. 106–122.
3. Дивіться в кінотеатрах м. Дрогобича і області фільм-балет // РС. – 1958. – 26 січня. – С. 4.
4. Кам'яна квітка // РС. – 1946. – 5 липня. – С. 8.
5. Капітан із Кельна // РС. – 1958. – 11 січня. – С. 4.
6. Кінофестиваль нових художніх кінофільмів // РС. – 1958. – 23 вересня. – С. 2.
7. Кінофестиваль художніх кінофільмів // РС. – 1953. – 3 серпня. – С. 4.
8. Короткі сигнали // РС. – 1958. – 12 липня. – С. 3.
9. Культурне життя в Україні : Західні землі. Документи і матеріали (1939 – 1953) : [в 2-х кн.]. – К. : Наукова думка, 1995. – Кн. 1. – 749 с.
10. Машиніст // РС. – 1958. – 10 вересня. – С. 4.
11. Мовчазна тайга // РС. – 1958. – 23 грудня. – С. 4.
12. Новий художній кольоровий кінофільм // РС. – 1951. – 7 грудня. – С. 4.
13. Новий художній кольоровий фільм // РС. – 1951. – 14 грудня. – С. 2.
14. Новий художній фільм «Пробудження» // РС. – 1956. – 2 грудня. – С. 4.
15. Нові кінофільми // РС. – 1946. – 16 червня. – С. 5.
16. Нові кінофільми // РС. – 1946. – 2 серпня. – С. 8.
17. Пастух Р. Дрогобиччина: свідки епох / Р. Пастух, П. Сов'як, І. Шимко. – Дрогобич : Коло, 2012. – 488 с.
18. Повоєнна Україна : нариси соціальної історії (друга половина 1940-х – середина 1950-х рр.) : у 2-х кн., 3-х ч. / відп. ред. В. Даниленко. – К. : Інститут історії України НАН України, 2010. – Кн. 1, ч. 1–2. – 351 с.
19. Попп Р. Місто Дрогобич у перші повоєнні роки / Р. Попп // ДКЗ. – Дрогобич : Коло, 2006. – Вип. X. – С. 458–467.
20. Попп Р. Повсякдення інтелігенції Львова 1944 – 1953 / Р. Попп // ДКЗ. – Дрогобич : Коло, 2012. – Вип. XVI. – С. 384–395.
21. Почався кінофестиваль // РС. – 1958. – 21 червня. – С. 4.
22. Слідами неопублікованих листів // РС. – 1950. – 16 лютого. – С. 3.
23. Слідами неопублікованих листів // РС. – 1951. – 10 січня. – С. 3.
24. Стародубець Г. Особливості стилю поведінки партійно-радянської номенклатури західних областей України в умовах повсякдення 1944 – 1945 років / Г. Стародубець // Наукові праці історичного фа-

культету Запорізького національного університету. – Запоріжжя : ЗНУ, 2013. – Вип. XXXV. – С. 174–178.

25. Студенти обговорюють новий кінофільм // РС. – 1958. – 8 січня. – С. 4.

26. Сьогодні в кіно // РС. – 1946. – 18 грудня. – С. 8.

27. Сьогодні в кіно // РС. – 1951. – 27 березня. – С. 4.

28. Сьогодні в кіно // РС. – 1952. – 22 липня. – С. 4.

29. Сьогодні в кіно // РС. – 1953. – 28 жовтня. – С. 4.

30. Сьогодні в кіно // РС. – 1954. – 28 квітня. – С. 4.

31. Сьогодні в кіно // РС. – 1956. – 28 грудня. – С. 4.

32. Сьогодні в кіно // РС. – 1957. – 18 грудня. – С. 4.

33. Сьогодні в кіно // РС. – 1957. – 26 жовтня. – С. 4.

34. Сьогодні в кіно // РС. – 1957. – 29 грудня. – С. 4.

35. Сьогодні в кіно // РС. – 1958. – 1 червня. – С. 4.

36. Сьогодні в кіно // РС. – 1958. – 10 травня. – С. 4.

37. Сьогодні в кіно // РС. – 1958. – 12 жовтня. – С. 4.

38. Сьогодні в кіно // РС. – 1958. – 12 січня. – С. 7.

39. Сьогодні в кіно // РС. – 1958. – 16 березня. – С. 4.

40. Сьогодні в кіно // РС. – 1958. – 19 березня. – С. 4.

41. Сьогодні в кінотеатрах // РС. – 1950. – 23 травня. – С. 4.

42. Сьогодні в кінотеатрах // РС. – 1951. – 11 грудня. – С. 4.

43. Сьогодні в кінотеатрах // РС. – 1951. – 14 грудня. – С. 4.

44. Сьогодні в кінотеатрах // РС. – 1952. – 29 січня. – С. 4.

45. Торедор // РС. – 1958. – 14 вересня. – С. 4.

46. Фільм про велике братерство // РС. – 1951. – 19 грудня. – С. 3.

47. Чи будуть у Вовчатичах демонструватися кінофільми // РС. – 1951. – 10 лютого. – С. 3.

References

I. DALO – Derzhavnyi arkhiv Lvivskoi oblasti, f. 5001, op. 17, spr. 150, 122 ark.

II. DALO – Derzhavnyi arkhiv Lvivskoi oblasti, f. 5001, op. 2, spr. 56, 12 ark.

III. DALO – Derzhavnyi arkhiv Lvivskoi oblasti, f. 5001, op. 7, spr. 121, 126 ark.

IV. DALO – Derzhavnyi arkhiv Lvivskoi oblasti, f. 5001, op. 9, spr. 134, 195 ark.

V. Spohady Radon Stefanii Hryhorivny, zhytelky m. Drohobycha Lvivskoi oblasti (Zapysala Mariia Vurlovska 02.09.2017 r. u m. Drohobychi). Pryvatnyi arkhiv Marii Vurlovskoï u m. Drohobychi [in Ukrainian].

VI. Spohady Sofianyka Myrona Ivanovycha, zhytelia m. Stryia Lvivskoi oblasti (Zapysala Mariia Vurlovska 09.01.2017 r. u s. Hai Verkhni). Pryvatnyi arkhiv Marii Vurlovskoi u m. Drohobychi [in Ukrainian].

VII. Spohady Chyhyrnskoho Ivana Andriiovycha, zhytelia m. Drohobycha Lvivskoi oblasti (Zapysala Mariia Vurlovska 10.11.2017 r. u m. Drohobychi). Pryvatnyi arkhiv Marii Vurlovskoi u m. Drohobychi [in Ukrainian].

1. Vesna na zarichnii vulytsi [Spring on Zarechnaya Street]. (1956, December 8). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].

2. Heneha, R. (2011). Radianskyi kinematohraf u Lvovi v pershe povoienne desiatylyttia [Soviet cinema in Lviv in the first post-war decade]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal – Ukrainian Historical journal*, 2, 106–122 [in Ukrainian].

3. Dyvitsia v kinoteatrakh m. Drohobycha i oblasti film-balet [Look the film-ballet at the cinemas in Drohobych and Drohobych region]. (1958, January 26). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].

4. Kamiana kvitka [Stone Flower]. (1946, July 5). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 8 [in Ukrainian].

5. Kapitan iz Kelna [Captain from Cologne]. (1958, January 11). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].

6. Kinofestyval novykh khudozhnikh kinofilmiv [Film's Festival of New feature films]. (1958, September 23). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 2 [in Ukrainian].

7. Kinofestyval khudozhnikh kinofilmiv [Film's Festival of feature films]. (1953, August 3). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].

8. Korotki syhnyaly [Short signals]. (1958, July 12). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 3 [in Ukrainian].

9. *Kulturne zhyttia v Ukraini: Zakhidni zemli – 1939 – 1953. Dokumenty i materialy* [Cultural life in Ukraine: Western lands – 1939 – 1953. Documents and materials]. (1995). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

10. Mashynist [Machinist]. (1958, September 10). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].

11. Movchazna taiha [Silent Taiga]. (1958, December 23). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].

12. Novyi khudozhnii kolorovyi kinofilm [New feature color film]. (1951, December 7). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].

13. Novyi khudozhnii kolorovyi film [New feature color film]. (1951, December 14). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 2 [in Ukrainian].

14. Novyi khudozhnii film «Probudzhennia» [New feature color film «Revival»]. (1956, December 2). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].

15. Novi kinofilmy [New films]. (1946, June 16). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 5 [in Ukrainian].

16. Novi kinofilmy [New films]. (1946, August 2). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 8 [in Ukrainian].

17. Pastukh, R., Soviak, P., & Shymko, I. (2012). *Drohobychchyna: svidky epoch [Drohobych region: witnesses of the epochs]*. Drohobych: Kolo [in Ukrainian].

18. Danylenko, V.M. (Ed.). (2010). *Povoienna Ukraina: narysy sotsialnoi istorii (druga polovyna 1940-kh – seredyna 1950-kh rr.) [Postwar Ukraine: essays social history (late 1940s – mid 1950s)]* (Book 1, part 1–2). Kyiv: Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy [in Ukrainian].

19. Popp, R. (2006). Misto Drohobych u pershi povoienni roky [Drohobych in the first postwar years]. *Drohobyt'skyi kraieznavchyi zbirnyk – Drohobych Local History Collection*, 10, 458–467 [in Ukrainian].

20. Popp, R. (2012). Povsiakdennia intelihentsii Lvova 1944 – 1953 [Everyday life of the Lviv' intelligentsia in 1944 – 1953]. *Drohobyt'skyi kraieznavchyi zbirnyk – Drohobych Local History Collection*, 16, 384–395 [in Ukrainian].

21. Pochavsia kinofestyval [The film's festival has begun]. (1958, June 21). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].

22. Slidamy neopublikovanykh lystiv [Following unpublished letters]. (1950, February 16). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 3 [in Ukrainian].

23. Slidamy neopublikovanykh lystiv [Following unpublished letters]. (1951, January 10). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 3 [in Ukrainian].

24. Starodubets, H. (2013). Osoblyvosti stylu povedinky partiinoradianskoi nomenklatury zakhidnykh oblastei Ukrainy v umovakh povsiakdennia 1944 – 1945 rokiv [The peculiarities of the behavior of party-soviet nomenclature in Western regions of Ukraine in circumstances of the routine in 1944 – 1945]. *Naukovi pratsi istorychnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnogo universytetu – Scientific works of historical faculty of Zaporizhzhya National University*, 35, 174–178 [in Ukrainian].

25. Studenty obhovoriuiut novyi kinofilm [Students are discussing a new films]. (1958, January 8). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].

26. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1946, December 18). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 8 [in Ukrainian].

27. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1951, March 27). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].

28. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1952, July 22). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
29. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1953, October 28). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
30. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1954, April 28). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
31. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1956, December 28). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
32. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1957, December 18). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
33. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1957, October 26). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
34. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1957, December 29). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
35. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1958, June 1). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
36. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1958, May 10). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
37. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1958, October 12). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
38. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1958, January 12). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 7 [in Ukrainian].
39. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1958, March 16). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
40. Sohodni v kino [Today in the cinema]. (1958, March 19). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
41. Sohodni v kinoteatrakh [Today in the cinemas]. (1950, May 23). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
42. Sohodni v kinoteatrakh [Today in the cinemas]. (1951, December 11). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
43. Sohodni v kinoteatrakh [Today in the cinemas]. (1951, December 14). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
44. Sohodni v kinoteatrakh [Today in the cinemas]. (1952, January 29). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
45. Toreador [Bullfighter]. (1958, September 14). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 4 [in Ukrainian].
46. Film pro velyke braterstvo [The film about big brotherhood]. (1951, December 19). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 3 [in Ukrainian].
47. Chy budut u Vovchatychakh demonstruvatysia kinofilmy [Will the films be shown in Vovchatuchi]. (1951, February 10). *Radianske slovo – Soviet word*, p. 3 [in Ukrainian].

VURLOVSKA Mariia – postgraduate at the World History and Special Historical Disciplines department, Ivan Franko State Pedagogical University (marya_vurlovska@ukr.net); ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1520-3348>

CINEMA IN EVERYDAY LIFE OF THE INHABITANTS OF DROHOBYCH REGION IN THE POSTWAR PERIOD (1944 – 1958)

For party leaders, cinema was an instrument of propaganda. Therefore, the opening of new cinemas was one of the most important tasks. In the first postwar years, the number of cinemas grew. However, most of the cinemas were unsuitable for use. There was a disastrous lack of furniture, film technology and tools to repair them. The managers of the cinemas did not have a separate workplace or room. Often the office and accounting department of the cinema worked in the manager's or cinema cashier's flat.

For the purpose of ideological influence on the population, propaganda films that praised Soviet life were shown to the inhabitants of the region with comedies and music films being the most popular. Movies, plays and ballet films were also shown. Cinemas demonstrated Italian, Mexican, German, Finnish, Austrian, Czechoslovak, Belorussian, and Indian films. During the celebration of Soviet holidays, film festivals were organized in the region's cities. All the films, within the framework of the festival, were devoted to communist leaders, the history of the USSR, and the struggle against the Nazis during the war years. It was reported in the press, on radio and on advertising stands.

To attract more viewers, the Soviet leadership reduced the price of tickets. In 1948, the ticket price ranged from 2 to 4.50 rubles. And it was much lower than the price of a theater ticket the maximum cost of which was 12 rubles.

Movie theaters for children were organized in the cinemas of the region as well. During the holidays, cinemas showed films of Soviet cinematography for pupils. In children's cinemas, cartoons were shown apart from full-length films.

The films were shown not only in the cities but also in the villages. Each stationary cinema had several travelling cinemas for servicing the villages of the area. In the villages, cinema shows often

were disrupted because of the lack of cinema mechanics, fuel, and the failure of cinema equipment. Often, the screens, which were used to show films in villages, were a white canvas or just a sheet. Sometimes, travelling cinemas did not have motor vehicles for transportation. Senior officials often used cars which were the property of the cinema for their personal needs. Film equipment from one village to another was carried on a cart which was taken from a collective farm. The movie was a means of russification. That is why the Ukrainian Insurgent Army's (UIA) representatives obstructed the organization of cinema shows in the villages.

For ordinary inhabitants of the region, cinema was a means of satisfying cultural and aesthetic needs. In the postwar period, cinema was accessible to all segments of the population. It was visited by people of different age groups, residents of cities and villages. It was a popular form of leisure and recreation for the inhabitants of the area.

Keywords: Drohobych region, film, cinemas leisure, ideologization, everyday life.

Стаття надійшла до редакції 28.09.17.